

Õiguskantsler

Teie nr

Meie 02.06.2016 nr 7-4/160622/1602408

Vangla ja võõrkeelse kinnipeetava suhtlemine

Austatud avaldaja

Kaebasite, et Tartu Vangla ei suhtle Teie kui [ ]riigi kodanikuga Teile arusaadavas keeles ega taga tõlget. Viitasite seejuures Euroopa Vanglareeglistiku (EVR) artiklile 38.3.

EVR sätestab eesmärged ja põhimõtteid, mille täitmise poole tuleks riikidel püüelda ja millest võimaluse korral juhinduda riikide õigusaktide tõlgendamisel ja rakendamisel. Õiguslikult siduvat iseloomu sellel dokumendil siiski pole.

EVR ega selle kommentaar ei täpsusta, mida „pädeva tõlke“ all silmas peetakse. EVR ei määra ka olukordi, millal, mis ulatuses ja kelle kulul selline tõlge peab tagatud olema. Tõlgendada viidatud reeglit nii, et võõrkeelse kinnipeetava juures peab pidevalt viibima professionaalne tõlk, oleks vääri ja riigile ebarproportsionaalselt koormav. EVR art 38.3 pigem suunab riike märkama võõrkeelsete kinnipeetavate vajadusi ning otsima lahendusi, kuidas paremini selliste kinnipeetavate õigusi tagada.

Eestis kehtivatest õigusnormidest ei tulene sõnaselget vangla kohustust suhelda inimestega võõrkeeles ega tõlkida eestikeelseid vastuseid võõrkeelde.¹ EVR suunist ja hea halduse tava põhimõtet arvestades tuleb vanglal võõrkeelsete kinnipeetavate õiguste tagamisel lähtuda konkreetse juhtumi asjaoludest ning käituda kõige üldisemalt inimesesõbralikult. See võib tähendada võõrkeelsele kinnipeetavale tema õiguste seisukohalt olulise teabe võimaldamist talle arusaadavas keeles. Teatud juhtudel vangla vahendusel ka professionaalse tõlketeenuse võimaldamist.²

Siinkohal on oluline vangla ja võõrkeelse kinnipeetava koostöö. Vanglal tuleb otsida võimalusi, kuidas kinnipeetavast aru saada ja talle vangla otsuseid edastada. Mõistlik on sellisele kinnipeetavale määrata selline inspektor-kontaktisik, kes kinnipeetava suhtluskeelt valdab. Kinnipeetav peab omakorda leppima asjaoluga, et vangla töötajad ei pruugi tema emakeelt osata ja proovima suhelda vanglaga eesti või mõlemale poolele arusaadavas keeles.

¹ Eesti Vabariigi põhiseaduse § 6, keeleseaduse § 1 lg 1, § 3 lg 1 ja § 8 lg 4.

² Õiguskantslerile teada olevate andmete järgi lähtuvad ka teiste Euroopa riikide vanglad oma praktikas põhimõttest, et võõrkeelsel kinnipeetaval peab olema võimalik saada tema õiguste seisukohalt olulist teavet talle arusaadavas, kuid mitte ilmtingimata tema emakeeles.

Teatud olukordades, nt vanglas läbiviidava haldusmenetluse (sh distsiplinaarmenetluse) puhul võib tõlke tagamine olla oluline isiku kaebeõiguse seisukohalt. Sellistes olukordades on eesti keelt mittevaldaval kinnipeetaval võimalik vangla vahendusel kasutada tõlketeenust. Tuleb aga arvestada, et tõlgi kaasamise kulud kannab eelduslikult kinnipeetav.³ Ka vanglale ja justiitsministeeriumile saadetavad vaided tõlgitakse reeglina kinnipeetava kulul. Olukorras, kus kinnipeetaval puuduvad vanglasisesel isikuarvel rahalised vahendid, tasub vaide tõlke eest vangla.⁴

Paraku ei ole Teie emakeel Eestis levinud võõrkeel, mida mõistaksid ja räägiksid paljud. Ka Tartu Vanglas pole töötajat, kes räägiks Teie emakeelt. Vangla selgituste kohaselt valdate aga piisaval tasemel inglise keelt. Vangla mõõnis, et Teie suhtlemine teiste kinnipeetavatega on piiratud põhjusel, et vähesed räägivad inglise keelt, kuid Teie ja vangla töötajate suhtlemine on vangla hinnangul seni sujunud hästi.

Vangla selgitas, et Teie inspektor-kontaktisikuks on [ ], kes kasutab Teiega suhtlemisel inglise keelt hästi valdava kolleegi inspektor-kontaktisiku [ ] abi. [ ] on lisaks suulistele selgitustele tõlkinud Teile ka kirjalikult Teie õiguste seisukohalt olulisi vangla otsuseid (sh distsiplinaarmenetluste käigus koostatud dokumente).

Mainisite pöördumises, et Teid paigutati lukustatud kambrisse ega selgitatud, mis põhjusel. Tartu Vangla andmetel tutvustas Teile viidatud olukorras täiendavate julgeolekumeetmete rakendamise käskkirja vanemvalvur, kes oskab inglise keelt. Lisaks puudutasite küsimust suhtlemisest vangla meditsiinosakonnaga. Ka sealt kinnitati, et meditsiinipersonalil pole Teiega inglise keeles suhtlemisel probleeme olnud.

Leian, et Tartu Vangla on arvestanud Teie juhtumi asjaolusid ning astunud omalt poolt samme võimalike suhtlustakistuste ületamiseks. Kogutud teabest ei nähtu ka seda, et vangla oleks takistanud Teid eelnevalt kirjeldatud olukordades professionaalset tõlketeenust kasutamast. Seega ei ole Teie õigusi rikutud.

Tõsi, vangla inimressursi otstarbekama kasutamise ja Teie ning vangla suhtlemise hõlbustamise eesmärgil oleks ehk mõistlik määrata Teile inspektor-kontaktisik, kes saab Teiega otse suhelda. Soovitan vanglalt kaaluda Teile inglise keelt valdava inspektor-kontaktisiku määramist.

Lugupidamisega

Ülle Madise

Lisa: mitteametlik tõlge inglise keelde

Koopia: Tartu Vangla

Ksenia Žurakovskaja-Aru 693 8404, Ksenia.Zurakovskaja-Aru@oiguskantsler.ee

³ Haldusmenetluse seaduse § 21 lg 1 ja lg 2.

⁴ Justiitsministri 30.11.2000 määruse nr 72 „Vangla sisekorraeeskiri“ § 49¹.